

LESTIPS

– bij –

Noor & Toon

kat is weg

MONIEK VERMEULEN & SOFIE NACHTEGAEL

Over het boek:

Noor en Toon hebben ruzie gemaakt. Toon wil het goedmaken. Daarom schrijft hij een brief aan Noor. Die hangt hij om de nek van Kat. Maar die avond is Kat plots weg. Wat moet Toon nu doen? Kan hij Noor nog wel om hulp vragen?

Over deze lestips:

Deze lestips bestaan uit drie delen:

1. Werken rond het thema sociale vaardigheden en conflicten oplossen
2. Werken rond het thema gevoelens
3. Spelen met woorden

De kinderen gaan actief aan de slag met de tekst en de tekeningen van het boek. De focus ligt daarbij op eindtermen Mens en Maatschappij, Muzische vorming en Nederlands.

Thema's: verliefd zijn, ruzie maken, ziek zijn

Doelgroep: 1ste en 2de leerjaar / groep 3 en 4

AVI-niveau: M3

Over de makers:

Moniek Vermeulen is geboren in Sint-Niklaas in 1959. Ze studeerde voor onderwijzeres en oefende dat beroep 25 jaar lang met plezier uit. Daarna werd ze zelfstandig auteur. Haar boeken zijn verschenen in het Koreaans, Chinees en Deens. Naast schrijven houdt Moniek veel van koken, lekker eten en fijne mensen. – www.moniekvermeulen.be

Sofie Nachtegael werd geboren te Sint-Niklaas (°1974) en woont en werkt nu in Waasmunster. Reeds als kind was ze gek op boeken en tekende ze graag en veel. Ze ging naar de tekenschool en volgde later Schilderkunst en Illustratieve Vormgeving aan de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten te Sint-Niklaas. Ze geeft les in het tweede leerjaar en illustreerde enkele educatieve uitgaven. 'Kat is weg' is haar debuut. Ze droomt ervan al tekenend en schilderend nog veel mooie verhalen te kunnen vertellen.

1. Werken met het thema van het boek: sociale vaardigheden - conflicten oplossen.

'kat is weg' is een ideaal boek om te werken rond sociale vaardigheden. Het verhaal leent zich goed tot het werken rond vriendschap, ruzie maken en ruzie oplossen. Noor en Toon zijn vrienden en ook vrienden maken soms ruzie. Het verhaal toont dat ruzie maken ook bij vriendschap hoort.

Kinderen leren in de klas heel wat sociale vaardigheden die ze later kunnen gebruiken. Door hen handvaten aan te reiken die ze zelf kunnen toepassen, zorg je dat ze zelfstandiger worden als ze problemen moeten oplossen.

Kringgesprek rond het thema van het boek: ruzie maken, ruzie oplossen

Organiseer een kringgesprek over het boek.

Richtvragen:

- Wie speelt er mee in het verhaal?
- Waarover gaat het verhaal?
- Waarover maken Noor en Toon ruzie?
- Hoe lossen Noor en Toon de ruzie op?
- Wat is er aan de hand met kat?

Na een algemeen gesprek over de inhoud van het verhaal, kan je dieper ingaan op ruzies.

Richtvragen:

- Toon en Noor zijn na de ruzie terug vrienden, kan dat?
- Wie maakte al eens ruzie (met een klasgenoot, een broer of zus, je mama of papa, ...).
- Kwam het na de ruzie terug goed, hoe heb je de ruzie opgelost?
- Maken grote mensen (mama en papa, de juffen en meesters op school, ...) ook ruzie?

Kom tot de kern: ruzie maken hoort ook bij vriendschap en is normaal. Uit een ruzie kan je leren om een probleem samen op te lossen.

Woordweb + verwerking met werkblad

Maak met de klasgroep een woordweb rond het thema. Schrijf op een eerste flap 'ruzie maken'. De kinderen geven zelf woorden en zinnen aan die passen bij ruzie maken. Dit kunnen eigen voorbeelden en situaties zijn of voorbeelden uit het verhaal.

Daarna bouw je een woordweb rond 'ruzie oplossen'. Ook hierbij kunnen eigen ervaringen en voorbeelden uit het verhaal gebruikt worden.

Als verwerking gebruik je werkblad 1 'noor en toon maken ruzie'. Op dit werkblad geven kinderen aan of de zinnen uit het verhaal passen bij ruzie maken of een ruzie oplossen. Laat de kinderen reflecteren bij de uitspraken en beschrijvingen van Noor en Toon: hoe voelt de ander zich bij deze uitspraak of gedrag, hoe zou jij je voelen, ... Door stil te staan bij de uitspraken en beschrijvingen van het gedrag van anderen, leren kinderen zich inleven in een situatie.

Bijlage 1: werkblad noor en toon maken ruzie.

Eindtermen

Mens en maatschappij

- 1.1 *De leerlingen drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderings spontaan uit.*
- 1.2 *De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.*

Lesdoelen

- *De leerlingen reflecteren over de inhoud van het verhaal.*
- *De leerlingen leren in gesprek gaan met elkaar.*
- *De leerlingen brengen hun eigen ervaringen en gevoelens onder woorden.*

Eindtermen

Mens en maatschappij - Ik en de ander

- 1.2 *De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.*
- 1.4 *De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.*

Lesdoelen

- *De leerlingen denken na over het thema ruzie maken en een ruzie oplossen.*
- *De leerlingen wisselen eigen ervaringen en gevoelens uit over het thema.*

Muzische activiteit: dramatiseren

Laat de kinderen in kleine groepjes nadenken over een scène van een ruzie. De scène toont ook wat de oplossing is voor de ruzie. De kinderen maken er een kort toneelstukje rond.

Nadien is er voor elke groep een toonmoment in de klas en wordt de scène besproken. Waarover ging de ruzie, hoe werd de ruzie opgelost, was het een goede oplossing ...

Eindtermen

Muzische vorming - Drama

3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën uiten in spel.

Sociale vaardigheden - domein relatiewijzen

1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.

Lesdoelen

- De leerlingen werken samen aan een kort toneelstuk en komen samen tot een verhaal en verdeling van de personages.
- De leerlingen durven zich te tonen in de klasgroep.

Klasposter: kat weet raad

Print bijlage 2 uit. Dit is een klasposter waarop kat enkele mogelijke oplossingen geeft bij een ruzie. Bespreek dit samen met de kinderen. Kwamen er vanuit het kringgesprek of het woordweb nog andere goede oplossingen aan bod, dan kunnen die aangevuld worden op de poster onderaan.

Spreek af met de kinderen waar je de poster ophangt in de klas. Bij een ruzie kan je ernaar verwijzen. Kinderen die vaak in een conflictsituatie terechtkomen, kan je een verkleinde versie van de poster geven, om mee te nemen in hun broekzak op de speelplaats of te bewaren in de eigen bank.

Bijlage 2: klasposter 'kat weet raad'.

Eindtermen

Mens en maatschappij - ik en de ander

1.6 De leerlingen tonen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdgenoten de bereidheid om te zoeken naar een geweldloze oplossing.

Sociale vaardigheden - domein gespreksconventies

De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.

Digitale sorrybrief

Twee organisaties die werken rond sociale vaardigheden (MPC Terbank en Link in de Kabel) sloegen de handen in elkaar en ontwikkelden een digitale tool. Via de website www.sorrybox.be kunnen kinderen een sorrybrief ontwerpen en afdrucken. Het concept is zeer toegankelijk voor jonge lezers.

De website bevat ook een schat aan informatie om te werken aan sociale vaardigheden in de klas.

Eindtermen

ICT

8.0 De leerlingen kunnen ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Mens en maatschappij - ik en de ander

1.6 De leerlingen tonen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdgenoten de bereidheid om te zoeken naar een geweldloze oplossing.

2. Werken rond het thema gevoelens

De gevoelens in het verhaal

Print bijlage 3 uit. Knip de vier prenten en twaalf tekstfragmenten uit. Bespreek welke gevoelens op de prenten te zien zijn: blij, boos, bang en verdrietig. Hang de prenten op in de klas.

Verdeel de tekstjes onder de kinderen, laat indien nodig kinderen per twee samenwerken. De kinderen lezen het stukje tekst in stilte, zoeken het juiste gevoel en gaan bij de prent staan. Daarna lezen de kinderen de tekst luidop voor en bespreken ze of het gevoel klopt.

Bijlage 3: gevoelens in het verhaal

Muzische activiteit: muziek

Beluister samen het kattenduet van Rossini. In dit klassieke muziekstuk, dat begeleid wordt op piano, hoor je twee mensen als katten miauwen. Ze houden een conversatie met elkaar.

<https://www.youtube.com/watch?v=fNMEFbKCxfM>

De kinderen luisteren aandachtig naar het kattenduet en proberen de verschillende gevoelens in het muziekstuk te herkennen. Het stuk begint triest en eenzaam, daarna komt de tweede stem erbij en wordt het stuk langzaam vrolijk.

Laat de kinderen tijdens een bewegingstussendoortje of als afsluiter van een les rond het boek, vrij experimenteren met bewegingen op de muziek. Ze kunnen ook een gevoel uitbeelden in een tableau vivant of schilderen met een blij/boze/bange/verdrietige kleur.

Eindtermen

Muzische vorming - beeld

1.3 De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

Lesdoelen

- De leerlingen herkennen de vier basisgevoelens (bang, boos, blij, verdrietig).
- De leerlingen kunnen een tekstfragment lezen en begrijpen.

Eindtermen

Muzische vorming – muziek

2.3 De leerlingen kunnen openstaan voor hedendaagse muziek, muziek uit andere tijden, andere landen en culturen.

Lesdoelen

- De leerlingen tonen interesse in het beluisteren van een klassiek muziekfragment.
- De leerlingen ervaren dat een muzikaal stuk bepaalde emoties kan oproepen.

3. Spelen met woorden

Woorden zoeken in het boek

Kopieer een willekeurige pagina uit het boek voor elke leerling.

Geef klassikaal korte zoekopdrachten rond woorden. Voordeel van deze werkvorm is dat alle kinderen tegelijkertijd en op een speelse wijze actief werken aan een goede luisterhouding en bezig zijn met taal.

Zoek ...

- een woord dat begint met een d.
- een woord dat eindigt op een n.
- een vraagzin.
- een woord dat eindigt met een r.
- een woord dat begint met een w.
- een korte zin
- een lange zin
- ...

Synoniemen

Leg het concept synoniemen uit: er zijn woorden die hetzelfde betekenen maar toch anders zijn. Geef enkele voorbeelden ter verduidelijking: het toilet en de wc, een auto en een wagen.

Ook in het verhaal staan woorden die synoniemen hebben. Je vindt er een aantal op het knipblad bijlage 5. De kinderen knippen alle woorden uit en kleven de synoniemen op een blanco blad naast elkaar.

(een zoen – een kus, sip – triest, een por – een duw, een hals – een nek, boos – kwaad, ik tier – ik roep, ik aai – ik streel, de vaat – de afwas)

Bijlage 5: knipblad ken jij een ander woord voor...

Duolezen: lees en zoek op de prent

De kinderen werken in duo's aan werkblad 6.

Kopieer per duo het werkblad, knip het werkblad in twee en geef elk kind een prent. De woorden zijn gedifferentieerd: links staan makkelijke woorden, rechts staan moeilijkere woorden. Op deze manier kan je heterogene duo's (zwakke lezer – sterke lezer) vormen.

Elk om beurt wordt een woord voorgelezen. De andere leerling zoekt het woord op de prent.

Bijlage 6: werkblad lees en zoek op de prent.

Eindtermen

Nederlands - luisteren

- 1.1 *De leerlingen kunnen informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school en klasgebeuren.*

Lesdoelen

- *De leerlingen gaan op een creatieve manier om met taal.*
- *De leerlingen trainen een goede luisterhouding.*

Eindtermen

Nederlands - taalbeschouwing

- 1.3 *De leerlingen zijn bereid om op hun niveau:*
- *bewust te reflecteren op taalgebruik en taalsysteem;*
 - *van de verworven inzichten gebruik te maken in hun talig handelen.*

Lesdoelen

- *De leerlingen breiden de woordenschat uit.*
- *De leerlingen gaan op een creatieve manier om met taal.*

Eindtermen

Muzische vorming - muziek

- 2.3 *De leerlingen kunnen openstaan voor hedendaagse muziek, muziek uit andere tijden, andere landen en culturen.*

Lesdoelen

- *De leerlingen hebben oog voor de illustraties in een boek.*
- *De leerlingen kunnen een gelezen woord koppelen aan een prent.*
- *De leerlingen werken samen met een klasgenoot en trainen een goede luisterhouding.*

Bijlage 1: noor en toon maken ruzie.

Wat hoort bij ruzie maken? Kleur dat rood.

Wat hoort bij een ruzie oplossen? Kleur dat groen.

toon steekt zijn tong uit.

je bent stom.

toon hoopt dat noor nog komt.

ik wil toch je vriend zijn.
wil jij dat ook?

jij speelt vals.

toon schrijft een brief voor noor.

toon geeft noor een zoen.

ik vond je
brief lief.

ik wil je vriend
niet meer zijn.

je liegt.

noor neemt de hand van toon vast.

toon klopt met zijn vuist op de bank.

Bijlage 2:

Klasposter: heb je ruzie? kat weet raad!

tel tot 10 en koel af.

kies een ander spel.

maak een afspraak.

stap weg en
doe iets anders.

schrijf een brief.

praat het uit.

zeg 'stop,
ik vind het niet leuk.'

zeg 'sorry,
het spijt me.'

Bijlage 3

Werkblad: de gevoelens van Toon en Noor

blij

boos

bang

verdrietig

Bijlage 3 - Vervolg

de gevoelens van Toon en Noor

*'je speelt vals, noor!
dat is niet fijn.'
toon klopt met zijn vuist op de bank.*

*'ga dan maar!' roept noor.
'je bent stom.
en kat ook!'*

*'nee!' roept toon.
hij steekt zijn tong uit.
'dat mag niet,' zegt ma boos.
'naar bed! nu!'*

*hij geeft noor een zoen.
'je bent lief,' zegt hij.
'jij ook,' lacht noor.
ze knijpt toon in zijn wang.
'je bent echt niet stom.'*

*het is nacht, maar toon slaapt niet meer.
hij heeft het erg warm.
dat komt door die droom.
die was heel eng.
zijn broek is nat.
dat vindt hij niet leuk.
in zijn droom was kat weg.*

*ma ziet heel bleek.
'er zit iets in ons bed,' zegt ze.
haar stem trilt.
'het bijt in mijn teen.'*

*'je liegt,' snuift noor.
'je liegt zelf,' tiert toon.
'ik wil je vriend niet meer zijn.
kom kat, we gaan!'*

*kat vlijt zich tegen toon aan.
dan likt ze zijn wang.
die wordt heel erg nat.
'stop kat,' lacht toon.*

*toon kijkt in de mand van kat.
die staat naast zijn bed.
hij schrikt.
hij loopt de trap af.
'kat is er niet!' roept hij.*

*toon weent.
ook noor snikt.
'gaat kat dood?'
ma geeft toon een knuf.*

*toon voelt met zijn hand naast zich in bed.
wat is dat?
hij schrikt heel erg.
kat is toch weg!*

*'kat!
hier zit je dus!'
toon lacht.
'je bent mis, kat.
je zit bij ma en pa in bed.
en niet bij mij.'*

Bijlage 4

Werkblad: de gevoelens van kat

kat is blij.

kat is bang.

kat is verdrietig.

kat is boos.

Bijlage 5

Knipblad: ken jij een ander woord voor...

een zoen	een por	boos	ik aai
een kus	een duw	kwaad	ik streel
sip	een hals	ik tier	de vaat
triest	een nek	ik roep	de afwas

Bijlage 6

Werkblad: lees en zoek op de prent.

Zoek op de prent:

toon

kat

de kan

de bal

de rok van noor

Zoek op de prent:

noor

het glas

het spel

de broek van toon

het haar van noor

